

badania nad destrukcyjnym znaczeniem „pozasystemowych” czynników w ustroju monarchii mieszanej państwa polsko-litewskiego (profesor Jan Dzięgielewski i jego uczniowie). Piszący te słowa uważa co prawda, że takie zakończenie rokoszu – nad którym ubolewał M. Bobrzyński – dowiodło właśnie siły ówczesnego ustroju, który oparł się próbie radykalnego zreformowania go w pozasystemowy sposób. Dużo poważniejszą bolączką była rysująca się jałowość obrad sejmowych – w czym zgadzam się z Autorką – choć daleko tu było jeszcze do „vanitas consiliorum”, na którą skarżył się w końcu XVII w. Stanisław Herakliusz Lubomirski.

Podsumowując, można śmiało skonstatować, iż w monografii pióra Agnieszki Pawłowskiej-Kubik otrzymuje Czytelnik nie tylko rzetelne opracowanie dziejów rokoszu sandomierskiego, ale też sporo cennych wniosków, które wzbogacają polski dyskurs historyczny. Osobiście też spodziewam się, że książka spotka się jeszcze z licznymi uwagami ze strony czynnych badaczy epoki wazowskiej i samego rokoszu. To zaś będzie kolejną korzyścią, jaką wyniesie z tego dzieła polska historiografia.

(rec. Dariusz Milewski)

Sebastian Dawid Kotuła, *Programy telewizyjne o książkach na kanałach polskich stacji w latach 2003-2018. Opis i dokumentacja*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2019, ss. 297.

Od lat czytelnictwo pozostaje przedmiotem badań naukowców, którzy swoje zainteresowania badawcze skupiają na analizie obiegu książki, a także upodobaniach oraz motywach kierujących czytelnikami. W obecnych czasach jednym z czynników, który wpływa na upodobania czytelników przy wyborze lektury są programy telewizyjne, zwłaszcza te dedykowane książkom. W związku z tym warto zwrócić uwagę na pracę Sebastiana Dawida Kotuły zatytułowaną *Programy telewizyjne o książkach na kanałach polskich stacji w latach 2003-2018. Opis i dokumentacja*. Publikacja jest opracowaniem o charakterze dokumentacyjnym.

Autorem recenzowanej publikacji jest dr Sebastian Dawid Kotuła adiunkt w Katedrze Humanistyki Cyfrowej w Instytucie Historii UMCS w Lublinie, którego zainteresowania badawcze skupiają się wokół cyfrowej kultury książki, a także promocji i reklamy książki w programach telewizyjnych. W najnowszej publikacji autor postawił sobie niezwykle ciekawe pytania, chcąc ustalić, w jaki sposób w programach telewizyjnych promowano książkę i czytelnictwo, a także czy podlegające badaniu programy różnią się między sobą pod względem środków i sposobów wykorzystywanych do promocji książek i czytelnictwa. W ramach prowadzonych badań przeanalizował 44 programy m.in. „Czytam bo lubię”, „Xięgarnia”, „Zakładka”, a także „Wydanie drugie poprawione”.

Prezentowana publikacja składa się ze wstępu, kolejnych rozdziałów chronologicznie prezentujących programy telewizyjne poświęcone książkom, a także z zakończenia oraz bibliografii. Układ pracy jest czytelny oraz logiczny. Autor w nazwach rozdziałów podał każdy kolejny rok, prezentując w nim programy telewizyjne, które w danym okresie pojawiły się na antenie. Dodatkowa, aby ułatwić czytelnikowi zapoznanie się z prezentowanym materiałem dokumentacyjnym, zastosowano jasny sposób prezentacji. Najpierw przedstawiono audycje

emitowane na kanałach w telewizji publicznej, potem prywatnej, regionalnej, satelitarnej, kablowej oraz internetowej. Dobrym zabiegiem autora było umieszczanie po każdym rozdziale podsumowania danego roku. W ramach tej części pracy czytelnik może z łatwością usystematyzować swoją wiedzę zdobytą po lekturze każdego rozdziału, gdyż w podsumowaniach zostały zawarte informacje m.in. o cyklach programowych rozpoczętych w danym roku, jak również o tych zakończonych oraz kontynuowanych. Ponadto na końcu pracy autor zamieścił indeks alfabetyczny wszystkich programów dotyczących książek (74 tytuły), które w mniejszym lub większym stopniu zostały zaprezentowane w publikacji.

Schemat analizy poszczególnych programów został określony w sposób przejrzysty. Każdy program został scharakteryzowany najpierw poprzez zaprezentowanie informacji identyfikacyjnych, takich jak: tytuł, kanał, na którym był emitowany, okres oraz godzinę emisji, prowadzący, a także zapraszani goście. Druga część opisu programu składa się ze szczegółowej charakterystyki z uwzględnieniem m.in. scenariusza programu, a także – co jest niezwykle interesujące dla badaczy zajmujących się kulturą – formy, a także sposobów i metod promowania książek.

Pomimo iż, jak zaznaczył autor, celem badań było stworzenie opracowania o charakterze dokumentacyjnym (s. 26) autor mógł się pokusić, oprócz przedstawiania sposobu promocji książek w poszczególnych programach, o szerokie zaprezentowanie czytelnikowi, jaka literatura była promowana w podlegających analizie audycjach, poprzez przygotowanie zestawień tabelarycznych prezentujących typ literatury (tytuł dzieła, autor) promowany w każdym odcinku, co niewątpliwie uczyniłoby recenzowaną publikację jeszcze cenniejszą. Zaznaczyć należy, iż praca ta została po części wykonana, gdyż przy każdym programie pojawia się krótsza lub dłuższa informacja na temat rodzaju promowanych dzieł, a być może w przyszłości dr Kotuła poświęci temu zagadnieniu kolejną publikację.

Warto, aby autor przemyślał przedstawianie niektórych wyników swoich badań w formie tabel lub diagramów. Mianowicie, omawiając program „Dobre Książki”, autor w tabeli zaprezentował daty emisji odcinków programu z informacją na temat promowanych tytułów w okresie od kwietnia 2001 do kwietnia 2002 roku (s. 51-53), z kolei podczas charakterystyki programu „Książki na Wiosnę, Lato, Jesień, Zimą”, prezentując tytuły omawiane w audycji, nie zastosował formy tabeli (s. 78-80), która w tym miejscu ułatwiłaby czytelnikowi zapoznanie się z ustaleniami autora.

Publikację Sebastiana Dawida Kotuły *Programy telewizyjne o książkach na kanałach polskich stacji w latach 2003-2018. Opis i dokumentacja*, będącą pierwszą publikacją prezentującą programy telewizyjne dotyczące książek, należy polecić zarówno badaczom kultury dawnej jak i współczesnej, jak również studentom informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, a także studentom historii, którzy zainteresowani są śledzeniem najnowszych trendów i zmian w promocji czytelnictwa.

(rec. Katarzyna Paduch)